

Ref. Br.	Mjere za ublažavanje/Akcija	Izvori: Legislativa/ EBRD PR	Odgovorna strana i ulaganja/ potrebni resursi	Vremenski okvir/Faza projekta	Cilj/kriterij za procjenu uspješne implementacije	Status	Mišljenje Nadzora
OPŠTI ZAHTJEVI: ZAŠTITA ŽIVOTNE SREDINE I SOCIJALNI MENADŽMENT							
1	Pregled i ažuriranje ESAP-a i SEP-a Brčko distrikt(BD), Javno Preduzeće Putevi Brčko (JP) i Izvođač će redovno pregledati i ažurirati, po potrebi ESAP (Akcioni plan za zaštitu životne sredine i socijalna pitanja) i SEP (Plan angažovanja zainteresovanih strana) kako bi se osiguralo da je usklađen sa promjenama u projektnim okolnostima. Naime, ESAP i SEP su dostavljeni svim relevantnim i zainteresovanim stranama. Promjene ESAP-a i SEP-a moraju biti usaglašene sa EBRD-om.	EBRD PR1 Zakon o prostornom planiranju i gradnji BD BiH Zakon o zaštiti životne sredine BD BiH Zakon o slobodnom pristupu informacijama BiH	BD, JP i Izvođač Resursi: Naznačeni ESHS Resursi se traže i od izvođača, JP i BD	Sve faze Predgradnja Gradnja Rad	ESAP će biti pregledan i ažuriran po ključnim tačkama projekta.	Izvršeno je ažuriranje: Odgovorne strane i resursi; Izvori (Zakoni BD BiH).	
2	Primjenjivi standardi: Projektom će upravljati i biće urađen i stavljen u funkciju na način koji je u saglasnosti sa prijenjivim nacionalnim, EU i međunarodnim zakonima i konvencijama, kao i relevantnim zahtjevima, politikama i smjernicama Zajmodavca, uključujući između ostalog: <ul style="list-style-type: none"> • BD (i BiH) zakone, kao i odluke i pravilnike • Primjenjive EU direktive (uključujući i one koje postoje u NTS-u, SEP-u i ESAP-u) • Internacionalne konvencije i ugovore (uključujući Aarhus konvenciju) • Dobre industrijske prakse • Zahtjevi Zajmoprimca vezano za okolišni i socijalni menadžment (npr. Politika zaštite životne sredine EBRD-a 2008, IFC EHS smjernice 	EBRD PR1 BD/BiH zakoni Smjernice za planiranje, projektovanje, izgradnju i održavanje puteva u BiH (Sarajevo/B. Luka 2005). Zakon o prostornom planiranju i gradnji BD BiH Zakon o zaštiti životne sredine BD BiH	BD, JP i Izvođač Resursi: Naznačeni ESHS Resursi se traže i od izvođača, JP i BD	Sve faze Predgradnja Gradnja Rad	Potrebna odobrenja / saglasnosti / dozvole su pribavljene u fazi predizgradnje. Vršenje nadzora pokazuje usaglašenost sa zaštitom životne sredine i socijalnim zahtjevima.	Potrebne saglasnosti u fazi predizgradnje su obezbijedene - Građevinska dozvola (I faza), Ekološka dozvola	
3	Primjenjiva projektna dokumentacija: BD, JP i izvođač će sprovesti i saglasiti se sa svim mjerama navedenim u relevantnoj projektnoj dokumentaciji, uključujući između ostalog: <ul style="list-style-type: none"> • ESAP • Plan angažovanja zainteresovanih strana (SEP) • Procjena uticaja na okolinu/ izjave i vezane odluke kompletnog ministarstva • Okvir za preseljenje i Akcioni plan preseljenja 	EBRD PR1 Svi PR-ovi Zakon o prostornom planiranju i gradnji BD BiH Zakon o zaštiti životne sredine BD BiH Zakon o eksproprijaciji Smjernice o propisivanju jednobraznih standarda	BD, JP i Izvođač Resursi: Naznačeni ESHS	Sve faze Predgradnja Gradnja Rad	Vršenje nadzora pokazuje usaglašenost sa zaštitom životne sredine i socijalnim zahtjevima.	Izvršeno mjerenje nultog stanja parametara zaštite životne sredine za Projekat obilaznice. Akcioni plan preseljenja se sprovodi.	

		<p>za procjenu tržišne vrijedn. nekretnina BD Zakon o vlasništvu i drugim stvarnim pravima BD BiH Zakon o legalizaciji bespravno izgrađenih objekata u BD Zakon o putevima BD Zakon o socijalnoj zaštiti BD Zakon o mjesnim zajednicama BD Zakon o poljoprivrednom zemljištu BD BiH Zakon o kancelariji pružanje besplatne pravne pomoći Zakon o slobodnom pristupu informacijama BiH Zakon o upravi BIH Zakon o zaštiti ličnih podataka BiH Zakon o upravnom postupku BD Zakon o upravnim sporovima BD</p>					
4	<p>Ublažavanje razdvajanja:</p> <p>Projekat će uključiti tehnička rješenja za izgradnju podvožnjaka i nadvožnjaka kako bi se izbjeglo razdvajanje zajednica. Projekat će konsultovati ljude koji će biti direktno pogođeni projektom i lokacijom pristupnih aranžmana.</p>	<p>EBRD PR1 Dobra međunarodna praksa Smjernice za planiranje, projektovanje, izgradnju i održavanje puteva u BiH (Sarajevo/B. Luka 2005). Zakon o prostornom planiranju i gradnji BD Zakon o zaštiti životne sredine BD BiH</p>	<p>Konsultant idejnog rješenja BD, JP Vlada Brčko distrikta</p>	<p>Faza predgradnje (idejno rješenje) Faza izgradnje</p>	<p>Izgrađeni svi nadvožnjaci / podvožnjaci gdje je potrebno. Pratiti broj i vrstu podnesenih pritužbi. Pratiti sprovođenje odobrenog projektnog rješenja u fazi izgradnje.</p>	<p>Projektom su predviđeni, a revizija je odobrila izgradnju podvožnjaka/nadvožnjaka. Postoji interes za informacije o pojedinim objektima i prilaz pojedinim parcelama- paralelni poljski putevi.</p>	
5	<p>Plan zaštite životne sredine i socijalnog menadžmenta u građevinarstvu (CESMP)</p>	<p>EBRD PR1 Dobra međunarodna</p>	<p>Izvođač Resursi:</p>	<p>Faza izgradnje</p>	<p>CESMP mora biti u funkciji prije</p>	<p>Potpisan Ugovor sa</p>	

	<p>Izvođač će uspostaviti, sprovesti i održavati CESMP kao dio organizacionog plana gradilišta koji će kao minimum sadržati mjere opisane u ESAP-u, ispunjavati PR Banke i tražiti poboljšanja zaštite životne sredine i socijalnog izvršenja projekta. CESMP će uključiti sljedeće dopunske zahtjeve i planove kako je utvrđeno tražiti tokom izvršenja projekta:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kvalifikovanog ESHS menadžera koji će biti odgovoran za izradu i sprovođenje sistema građevinskog socijalnog menadžmenta i zaštite životne sredine i koordinaciju kojom će se osigurati odredbe ESAP-a. • Planove za ublažavanje posebnih pitanja: npr. buka i vibracija, zaštita vode, plan za smanjivanje prašine, plan za ublažavanje uticaja na biodiverzitet (flora i fauna), plan za ublažavanje uticaja na površinske i podzemne vode (kao i eroziju/sedimentaciju, itd.) • Plan o socijalnom menadžmentu će pomoći u sprovođenju socijalnih zahtjeva ESAP-a, SEP-a, mehanizma pritužbi i RAP-a a obezbjediće osnovu za izvještavanje o socijalnim pitanjima za projekat. • Plan za upravljanje otpadom • Plan za upravljanje materijalima • Plan za upravljanje opasnom materijalima • Plan za upravljanje riječnim tokovima i vodenim prelazima • Plan za upravljanje zemljištem • Plan za angažovanje donosilaca odluke • Plan za akciju preseljenja • Plan za hitno djelovanje • Plan sanacije • Plan za upravljanje saobraćajem • Plan za nadzor zaštite životne sredine i socijalnih pitanja • Mehanizam za pritužbe radnika • Plan za primopredaju zaštite životne sredine i socijalnog menadžmenta (HESMP) –<i>Isporučice ga izvođač po završetku radova</i> <p>CESMP će takođe postaviti zahtjeve za zaštitu životne sredine i socijalna pitanja i nadzor za:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Objekte van gradilišta (npr. Betonske i asfaltne baze) • Prevoz materijala do gradilišta • Radnu snagu (koja zadovoljava relevantne zahtjeve ESAP) • Angažovanje donosioca odluka (vezanih za SEP) 	<p>praksa Smjernice za planiranje, projektovanje, izgradnju i održavanje puteva u BiH (Sarajevo/B. Luka 2005). Zakon o prostornom planiranju i gradnji BD Zakon o zaštiti životne sredine BD BiH</p>	<p>Naznačeni ESHS Resursi su traženi- uključiti imenovanog ESHS menadžera</p>		<p>izgradnje.</p>	<p>Izvođačem radova. Potpisan Ugovor sa Konsultantom za nadzor nad izgradnjom. Priprema CESMP-a.</p>	
6	Rješavanje pitanja izvođača:	EBRD PR1 PR2	Odgovornost:	Faza	Zahtjevi Naručioca	Izbor Izvođača	

	Potrebno je da metod ugovaranja za izgradnju ispunjava politiku nabavke EBRD-a; u tom pogledu zahtjevi naručioca će sadržati EBRD-ove Posebne uslove ugovora (ili slične odobrene od EBRD-a) koji sadrže odredbe za PR2: Rad i radni uslovi i ESAP.	Zakon o prostornom planiranju i gradnji BD Zakon o zaštiti životne sredine BD BiH Zakon o radu BD Zakon o sigurnosti i zaštiti zdravlja radnika na radu BD BiH Zakon o državnoj službi u organima uprave BD	BDi JP	predizgradnje	će sadržati EBRD-ove posebne uslove ugovora i ESAP.	završen. Na Ugovor EBRD dala saglasnost.	
7	Rješavanje pitanja podizvođača/dobavljača: Izvođač će primijeniti ugovorne sporazume za osiguranje usluga podizvođača i dobavljača koji će osigurati da su oni obavezni da se pridržavaju zaštite životne sredine i socijalnih zahtjeva navedenih u Projektnoj dokumentaciji i standardima. Izvođač će posavjetovati svoje podizvođače i dobavljače o njihovoj odgovornosti za životnu sredinu, socijalna pitanja i pitanja zdravlja i sigurnosti (uključujući rad i uslove rad), kao i relevantne zahtjeve ESAP-a. Primjenjivi ESHS zahtjevi biće sadržani u ugovornim sporazumima, uključujući zahtjeve za podizvođače da donesu tehničke zahtjeve za svoje podizvođače i utvrde odredbe za EHS izvještavanje.	EBRD PR1 PR2 Zakon o prostornom planiranju i gradnji BD Zakon o zaštiti životne sredine BD BiH Zakon o radu BD Zakon o sigurnosti i zaštiti zdravlja radnika na radu BD BiH Zakon o državnoj službi u organima uprave BD	Odgovornost: Izvođač Resursi: Vrijeme upravljanja uključujući imenovanog ESHS menadžer Gradilišne knjige i materijali za obuku	Faza izgradnje	Sporazumi podizvođača i dobavljača sa ESHS zahtjevima		
8	Opšti zahtjevi: Rad i uslovi rada: Izvođač će se pridržavati Zakona o radu BD i relevantnih zahtjeva Međunarodne organizacije rada (ILO). Izvođač će pripremiti i sprovesti Politiku zaštite ljudskih prava (HR): to uključuje između ostalog, odredbe o zabrani rada djece i prinudnog rada, kao i prava nezaposlenih (u skladu sa ILO konvencijama i EBRD PR2) Izvođač će osigurati da podizvođači primjenjuju iste standarde i da radna snaga ima pravedne plate, radno vrijeme, socijalnu zaštitu i zdravstvene i sigurnosne mjere.	EBRD PR2 ILO Konvencije Zakon o radu BD Zakon o sigurnosti i zaštiti zdravlja radnika na radu BD BiH Zakon o državnoj službi u organima uprave BD	Odgovornost: Izvođač Resursi: ESHS i HR resursi; Troškovi povezani sa komunikacionom politikom i mehanizmom pritužbi	Faza izgradnje	U funkciji odmah nakon dodjele ugovora (odredbe za PR2 će činiti dio uslova ugovora)	Izvođač će se pridržavati Zakona o radu BD i relevantnih zahtjeva Međunarodne organizacije rada (ILO).	
9	Mehanizam pritužbi radne snage BD, JP i Izvođač će izraditi i sprovesti mehanizam pritužbi za radnike (i njihove organizacije ako je primjenjivo, npr podizvođače) u skladu sa EBRD PR2 (paragraf 18) kako bi se omogućilo pojedincima/grupama da imaju razumnu brigu za radno mjesto. Mehanizam pritužbi će saopštiti radnicima (i organizacijama ako je primjenjivo) i biće dostupan svim stranama.	EBRD PR2 ILO Konvencije Zakon o radu BD	Resursi: ESHS i HR res.; Troškovi povezani sa komunikacionom politikom i mehanizmom pritužbi	Sve faze	Izvođači – u službi odmah nakon dodjele ugovora		

10	<p>Sistem za upravljanje zaštitom na radu i sigurnost u građevinarstvu:</p> <p>Izvođač će uspostaviti sistem za upravljanje zaštitom na radu i sigurnost u skladu sa EU OHS okvirnom direktivom, OHSAS 18001 i IFC Opštim smjericama EHS (2007) i izraditi Poseban plan projekta za zaštitu zdravlja i sigurnosti. Izvođač će obezbijediti da sporazumi sa podizvođačima zahtijevaju da oni prateprojektni Plan za zaštitu zdravlja i sitem zaštite na radu i upravljanja sigurnošću.</p> <p>Izvođač će mjesečno pripremiti i podnositi izvještaje JP-uo zaštiti na radu i sigurnosti (kao dio cjelokupnog izvještavanja CESMS-a)</p>	<p>EBRD PR2 OHSAS 18001 Zakon o sigurnosti i zaštiti zdravlja radnika na radu BD BiH Eu Direktiva (89/391 EC) Dobra međunarodna praksa : Uključ: IFC opšte EHS smjernice ('07)</p>	<p>Resursi: Naznačeni ESHS Resursi su traženi- uključiti imenovanog ESHS menadžera Gradilišnu knjigu zaštite na radu i sigurnosti i materijali za obuku (ESHS oglasne table, brošure o gradilištu, dogovor o sigurnosti na radu prije početka posla itd.)</p>	Faza izgradnje	<p>Sistem za upravljanje zaštitom na radu i sigurnost u građevinarstvu mora biti u funkciji prije izgradnje. Nacrt priručnika će biti urađen od strane Izvođača za pregled od strane Konsultanta u roku od 45 dana od dodjele. Konsultant je dužan da isti proslijedi JP.</p>		
11	<p>Operativni sistem za upravljanje zaštitom na radu i sigurnost (OHSMS)</p> <p>JP Operater će uspostaviti sistem za upravljanje zaštitom na radu i sigurnost u skladu sa EU OHS okvirnom direktivom, OHSAS 18001 i IHC opštim EHS smjericama (2007) i izraditi Poseban plan projekta za zaštitu zdravlja i sigurnosti za upotrebu Obilaznice. (Pokriti operativnu radnu snagu/podizvođača uključenih u rad i održavanje saobraćajnice itd.)</p>	<p>EBRD PR2 OHSAS 18001 Zakon o sigurnosti i zaštiti zdravlja radnika na radu BD BiH Eu Direktiva (89/391 EC) Dobra međunarodna praksa : Uključ: IFC opšte EHS smjernice ('07)</p>	<p>Odgovornost: JP, Operater Resursi: Naznačeni ESHS resursi</p>	Faza rada	<p>Operativni sistem za upravljanje zaštitom na radu i sigurnost mora biti u službi prije pokretanja rada saobraćajnice. Ako je podesno: Nacrt priručnika će biti urađen za pregled od strane Konsultanta u roku od 45 dana od dodjele. Konsultant je dužan da isti proslijedi JP.</p>		
12	<p>Oprema za ličnu zaštitu radnika:</p> <p>Izvođač će osigurati da su svi radnici obučeni za korištenje opreme za ličnu zaštitu.</p>	<p>EBRD PR2 OHSAS 18001 Zakon o sigurnosti i zaštiti zdravlja radnika na radu BD BiH Eu Direktiva (89/391 EC)</p>	<p>Odgovornost: JP, Operater Resursi: Naznačeni ESHS resursi</p>	Faza rada	<p>Operativni sistem za upravljanje zaštitom na radu i sigurnost mora biti u službi prije pokretanja rada saobraćajnice. Ako je podesno:</p>		

		Dobra međunarodna praksa : Uključ: IFC opšte EHS smjernice (07)			Nacrt priručnika će biti urađen od strane Izvođača , pregled od strane Konsultanta u roku od 45 dana od dodjele. Konsultant je dužan da isti proslijedi JP.			
13	Generalni menadžment radne snage: Izvođač će procijeniti broj i porijeklo građevinskih radnika i sprovesti u okviru CESMP odgovarajuće mjere za upravljanje podršku radnoj snazi kako bi se smanjili socijalni uticaji. Ako bude zaposlen znatan broj nelokalnih (tj migranata) građevinskih radnika Izvođač projekta će izraditi poseban plan za rukovođenje tim radnicima na projektu. CESMP (ili poseban plan) će razmotriti: <ul style="list-style-type: none"> • Uvođenje obuke i informisanja o Projektu i gradilištu • Obezbjedenje opštih socijalnih ustanova i uslužnih programa • Obezbjedenje i pristup zdravstvenim/medicinskim ustanovama • Obezbjedenje rekreativnih aktivnosti i objekata • Obezbjedenje smještaja – kao minimuma, u skladu sa dobrom međunarodnom praksom • Kulturološka pitanja (uključujući zahtjeve prevoda za ključne dokumente projekta, npr. EHS literature) • Standardne zdravstvene sposobnosti • Politika o drogi i alkoholu za Projekat i radnu snagu • Izvođač će pripremiti i implementirati Kodeks ponašanja za radnike postavljajući norme ponašanja i integracije u lokalnim zajednicama. 	EBRD PR2 PR4 Međunarodna dobra praksa Zakon o radu BD Zakon o sigurnosti i zaštiti zdravlja radnika na radu BD BiH	Odgovornost: Izvođač Resursi: ESHS resursi; Kapitalni troškovi za socijalna pitanja /komunalije smještaj radnika /zdravstvene ustanove (po potrebi)	Faza izgradnje	Mjere će biti uključene u CESMP. Kodeks ponašanja radnika biće dostavljen Konsultantu/ JP-u na odobravanje u roku od 45 dana od dodjele ugovora. Nadzor mjera zaštite za priliv radnika sa strane biće dio sveobuhvatnog plana za nadzor zaštite životne sredine i socijalnih pitanja. Ovo će uključiti nadzor smještaja za radnu snagu.			
14	Prije izgradnje će se ispitati biljna i životinjska populacija kako bi se dobile informacije za dalje definisanje mjera zaštite.	EBRD PR6 Direktive Vijeća Zakon o prostornom planiranju i gradnji BD Zakon o zaštiti životne sredine BD BiH Zakon o zaštiti prirode BD	Odgovornost: BD, JP	Faza predizgradnje	Identifikacija posebnih vrsta kojima je potrebna posebna zaštita / rezultati istraživanja.	Izvršeno mjerenje nultog stanja zaštite životne sredine. Nije identifikovana posebna vrsta kojoj je potrebna zaštita.		
15	Ograničenje ometanja i vrsta:	EBRD PR1 i PR6 Međunarodna dobra	Odgovornost i resursi:	Faza izgradnje	Nadzor biljnog i životinjskog svijeta			

	<p>Izvođač će tokom gradnje implementirati mjere za ograničenje onmetanja staništa i vrsta i to:</p> <ul style="list-style-type: none"> Ograničiti čišćenje gradilišta od vegetacije i kretanje saobraćaja/postrojenja/mašinerije na dozvoljenu površinu u okviru gradilišta. Čišćenje gradilišta i radovi preduzimaće se tako da ograničavaju ometanje staništa i vrsta, i rasporediti radove prema prirodom razmnožavanja biljaka i životinja i perioda gniježdenja. Ograditi/zaštititi osjetljiva staništa i ograničiti pristup radnika osjetljivim područjima/područjima od prirodne vrijednosti (npr. šumama). Zaštititi okolnu životinjsku populaciju i spriječiti uznemiravanje; postrojenja treba da su u dobrom radnom stanju sa najmanjom mogućom emisijom izduvnih gasova, buke i vibracija. Napraviti prolaze i pristup vodi, hrani i mjestima uzgoja putem efikasnog upravljanja gradilištem. Planirati podesne pravce prevoza udaljene od osjetljivih vrsta i staništa, a ako je moguće ograničiti i oštećenje vegetacije. 	<p>praksa Zakon o prostornom planiranju i gradnji BD Zakon o zaštiti životne sredine BD BiH Zakon o zaštiti prirode BD</p>	<p>Izvođač JP Vlada BD Konsultant za nadzor građevinskih radova</p>		<p>da bi se potvrdila efikasnost mjera za ograničavanje ometanja staništa i vrsta. (Ispunjavanje zahtjeva EIA i drugih odobrenja za zaštitu živone sredine i PR6).</p>		
16	<p>Implementacija mjera za ublažavanje biorazličitosti u sklopu stalnih radova:</p> <p>Kao dio stalnih radova izvođač će implementirati/izraditi mjere za ublažavanje biorazličitosti (flore i faune) za operativnu fazu, uključujući:</p> <ul style="list-style-type: none"> Prolaze za životinje koji omogućavaju prelazak trase. Cijevne ispuste na svakih 5-10 km autoputa Sve podvoznjake lokalnih i nedefinisanih puteva treba adaptirati kako bi se omogućio prolazak divljih životinja. Na područjima koja se ometaju treba saditi autohtone vrste i gdje je to moguće koristiti lokalne vrste. <p>Dodatne mjere, kao one identifikovane u EIA-u i dodatne studije biće ugrađene ako mjere nadzora pokažu da ima nedostataka.</p>	<p>EBRD PR1 i PR6 Međunarodna dobra praksa Smjernice za planiranje, projektovanje, izgradnju i održavanje puteva u BiH (Sarajevo/B. Luka 2005). Zakon o prostornom planiranju i gradnji BD Zakon o zaštiti životne sredine BD BiH Zakon o zaštiti prirode BD</p>	<p>Odgovornost : Izvođač JP Vlada BD Konsultant za nadzor građevinskih radova Resursi: ESHS resursi uključujući ekologu/vrijeme angažovanja; Kapitalne troškove mjera koje se implementiraju / potrebna infrastruktura.</p>	Faza izgradnje	<p>Sve mjere u službi prije početka rada puta.</p>		
17	<p>Plan za upravljanje tokovima i vodenim prelazima:</p> <p>Izvođač će sprovesti preventivne mjere tokom izgradnje za</p>	<p>EBRD PR1 i PR6 Međunarodna dobra praksa</p>	<p>Odgovornost : Izvođač : <i>će pripremiti i</i></p>	Faza izgradnje	<p>Izvođač će pripremiti Plan i program radova i</p>		

	<p>izvođenej radova preko vode, uključujući:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sprovođenje mjera tokom radova preko vode (npr. izgradnja mostova preko potoka i rijeka) kojima će se minimizirati uticaj na floru. • Mjere za sprečavanje nepotrebnih oštećenja priobalnog područja, flore i faune pored vodenih tokova. • Smanjenje građevinskih aktivnosti radeći u i iznad vode i u osjetljivim periodima (npr. određeni uslovi protoka vode i godišnja doba). • Odgovarajuću upotrebu specijalizovane opreme • Zaštitne mjere za sprečavanje udara na riječnu obalu/erozije i osiguranje ponovne uspostave riječnih obala • Mjere kontrole zagađenja da bi se spriječilo izbacivanje građevinskog materijala, sedimenata i otpada u rijeke/vodene tokove. • Planove za hitno reagovanje koji će imati u obziru moguće incidente tokom građevinskih radova u i iznad vode. 	<p>Smjernice za prostornom planiranje, projektovanje, izgradnju i održavanje puteva u BiH (Sarajevo/B. Luka 2005). Zakon o prostornom planiranju i gradnji BD Zakon o zaštiti životne sredine BD BiH</p>	<p><i>sprovesti plan građenja;</i> Konsultant za nadzor, JP: <i>odobrava</i> Resursi: ESHS resursi uključujući ekologu/vrijeme angažovanja; Troškove mjera koje se implementiraju Konsultant za nadzor građevinskih radova</p>		<p>procedure za radove preko svih vodenih tokova (tj. Uvesti mjere zaštite u nacrt CESMP-a za odobravanje od strane JP i Konsultanta za nadzor prije građenja.</p>		
18	<p>Zaštita kvaliteta površinskih i podzemnih voda tokom izgradnje:</p> <p>Mjere za zaštitu površinskih voda i resursa podzemnih voda implementiraće se tokom faze izgradnje od strane izvođača što treba da bude utvrđeno CESMP-om i obuhvatiće, ali neće biti ograničeni, na sljedeće:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mjere zaštite pri radu u blizini ili iznad vode; ograničenja prilikom održavanja postrojenja, korištenje i skladištenje čistih materijala u blizini itd.: uključujući pripremu i sprovođenje Plana za upravljanje vodenim prelazima • Obezbjedenje nepropustljivih površina za držanje i skladištenje opasnih supstanci na odgovarajućim lokacijama. • Usklađenost sa relevantnim propisima za granične vrijednosti za ispuštanje otpadnih voda. • Mjere za sprečavanje ometanja tokova podzemnih voda i napajanje horizonta podzemne vode. • Skladištenje i zaštita od erozije iskopanog materijala. • Mjere za zaštitu materijala koji se odlažu u riječnim koritima ili na obalama i upotreba građevinskim materijala u blizini vodenih tokova. • Smjernice za upravljanje vodom u sklopu gradilišta, asfaltnih baza, pozajmišta i drugih objekata na gradilištu. • Mjere zaštite obala vodotokova: minimiziranje aktivnosti, izbjegavanje odlaganja otpada u blizini obala, ograničenje 	<p>EBRD PR3</p> <p>Smjernice za planiranje, projektovanje, izgradnju i održavanje puteva u BiH (Sarajevo/B. Luka 2005). Zakon o prostornom planiranju i gradnji BD Zakon o zaštiti životne sredine BD BiH Zakon o zaštiti voda BD</p>	<p>Odgovornost i resursi: Izvođač JP Vlada BD Konsultant za nadzor građevinskih radova</p>	Faza izgradnje	<p>Sve mjere u službi u fazi izgradnje i praćenje (CESMP, objekata van gradilišta i kvaliteta vode) koje potvrđuju da su mjere efikasne i implementirane.</p>		

	<p>sječe drveća na obalama, mjera sprečavanja zamućenosti u rijekama itd.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Travnate/vegetacijske tampon zone između autoputeva i vodenih tokova. • Rješavanje pitanja i sprečavanje poplava. • Pribavljanje potrebnih dozvola za upravljanje vodom. 						
19	<p>Sistem za odvodnjavanje površinskih voda, kontrolu zagađenja i pročišćavanje otpadnih voda za put:</p> <p>Izvođač će sprovesti/izraditi sistem za odvodnjavanje površinskih voda, kontrolu zagađenja i pročišćavanje otpadnih voda uključujući mjere zaštite za operativnu fazu radi osiguravanja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kapaciteta sistema za odvodnjavanje prekomjerne vode sa puta koji će obezbijediti sigurno odvođenje oborinskih voda i u slučaju udesa. • Mjere kontrole zagađenja za otpadne vode sa puta uključujući zatvoreni sistem za odvodnjavanje, sistem za zaustavljanje i zadržavanje, praćenje pročišćene vode prije praznjenja. • Postrojenja za pročišćavanje otpadnih voda i kolektorski rezervoari. • Obilježavanje područja osjetljivih vodenih resursa putnom signalizacijom. 	<p>EBRD PR3 i PR4</p> <p>Smjernice za planiranje, projektovanje, izgradnju i održavanje puteva u BiH (Sarajevo/B. Luka 2005).</p> <p>Zakon o prostornom planiranju i gradnji BD</p> <p>Zakon o zaštiti životne sredine BD BiH</p> <p>Zakon o zaštiti voda BD</p>	<p>Odgovornost i resursi: Izvođač JP Vlada BD Konsultant - projekat Konsultant za nadzor građevinskih radova</p>	<p>Faza projektovanja a Faza izgradnje</p>	<p>Sve mjere u službi prije početka radova Praćenje kvaliteta vode tokom rada da se potvrdi da li su preventivne mjere bile efikasne i dovoljne.</p>	<p>Projektom predviđeni separatori za odvodnjavanje površinskih voda. Projektant se pridržavao Zakona BD i Smjernica.</p>	
20	<p>Zaštita kvaliteta površinskih i podzemnih voda tokom korištenja obilaznice:</p> <p>Mjere zaštite površinskih i podzemnih voda treba uskladiti sa OSSMP-om i implementirati od strane BD/operatora, te uključiti ali ne ograničiti na sljedeće:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Usklađenost sa relevantnim propisima za granične vrijednosti za ispuštanje otpadnih voda. • Dobijanje potrebnih dozvola za upravljanje vodom i postupanje u skladu sa odobrenjima. • Praćenje i kontrola rada sistema za odvodnjavanje sa puta, kontrola zagađenja i pročišćavanja otpadnih voda. • Priprema i implementacija plana za održavanje postrojenja za pročišćavanje otpadnih voda/sistema za prikupljanje (kad se kanalizacija ne može usmjeriti u sisteme koji već postoje u blizini). 	<p>EBRD PR3 i PR4</p> <p>Zakon o zaštiti životne sredine BD BiH</p> <p>Zakon o zaštiti voda BD</p>	<p>Odgovornost i resursi: BD / Operater Vlada BD JP</p>	<p>Faza rada</p>	<p>Praćenje kvaliteta vode tokom rada da se potvrdi da li su preventivne mjere bile efikasne i dovoljne.</p>		
21	<p>Zaštita krajolika i Plan uređenja zemljišta:</p> <p>Plan uređenja zemljišta će se uraditi tako da integriše put i</p>	<p>EBRD PR1 i PR3</p> <p>Smjernice za planiranje,</p>	<p>Odgovornost: BD, JP/projektant</p>	<p>Faza predizgradnje: projekat</p>	<p>Projekat plana krajolika i njegovih specifičnosti</p>	<p>Projekat u skladu sa Zakonima BD i Smjernicama.</p>	

	sabraćaj u okoliš i pejzaž, i plan sadenja ometanih površina treba da koristi domaće vrste. Gdje je to moguće koristiće se lokalne vrste. Sadenje i uređenje zemljišta će spriječiti eroziju tla. Sredstva za održavanje okolnog zemljišta tokom rada obilaznice ne smiju biti herbicidi za uklanjanje korova u travi i trave duž puta.	projektovanje, izgradnju i održavanje puteva u BiH (Sarajevo/B. Luka 2005). Zakon o prostornom planiranju i gradnji BD Zakon o zaštiti životne sredine BD BiH Zakon o zaštiti prirode BD	Izvođač (izrada Plan zaštite krajolika i njegova implementacija) BD/rukovalac plan održavanja krajolika Resursi: Inženjer za prostorno uređenje potreban za projektovanje i planiranje izgradnje; Troškovi uređenja i održavanja. Nadzor građevinskih radova	Faza izgradnje Faza rada: aktivnosti održavanja	priprema se prije početka gradnje. Izvođač kao dio CESMP-a priprema i sprovodi Plan krajolika tokom radova. Plan krajolika dostavlja se JP i Konsultantu za nadzor na odobravanje.		
22	Plan za upravljanje zemljištem (SoilMP): Mjere za zaštitu zemljišta uvrstavaju se u Plan za upravljanje zemljištem i obuhvaćaju, ali ne ograničavaju, na sljedeće: <ul style="list-style-type: none"> • Mjere za zaštitu područja osjetljivih na erozije. • Mjere za izbjegavanje pretjerane zbijenosti tla • Donošenje Plana rehabilitacije, a područja oko lokacije uključujući područja privremenog korištenja zemljišta trebaju biti sanirana u skladu sa planom. • Posebne mjere upravljanja i zaštite za sva pozajmišta i deponije radi sprečavanja propadanja tla, i za otpadni materijal • Potrebno je izvršiti novu procjenu ili revidovanu procjenu uticaja koja se odnosi na aktivnosti na lokaciji koje zahtijevaju pretvaranje poljoprivrednog zemljišta a nisu pokriveno Projektom. • Čuvanje i zaštita iskopanog materijala od erozije. • Mjere za sprečavanje da se materijal ostavlja u koritima ili na obalama rijeka i potoka i da se koriste odgovarajući građevinski materijali u blizini vodenih tokova. • Pažljivo skidanje, rukovanje i pohranjivanje površinskog 	EBRD PR3 Međunarodna dobra praksa Zakon o prostornom planiranju i gradnji BD Zakon o zaštiti životne sredine BD BiH Zakon o zaštiti prirode BD Zakon o upravljanju otpadom BD	Odgovornost i resursi: Izvođač Vlada BD JP Konsultant za nadzor građevinskih radova	Faza izgradnje	SoilMP treba da se dostavi Konsultantu za nadzor i JP-una odobravanje u roku od 45 dana od dodjele ugovora.		

	<p>sloja tla (koje će biti korišteno kao materijal za popunjavanje na lokaciji).</p> <ul style="list-style-type: none"> Mjere za rukovanje neplodnim tlom. Uslovi Plana za upravljanje otpadom: uključujući kontrolisano zbrinjavanje otpada na propisan način. Korištenje ispravno održavane mehanizacije i građevinske opreme da bi se spriječilo zagađenje od curenja ulja itd. 						
23	<p>Mjere za zaštitu od buke:</p> <p>Izvođač će prijeniti mjere za smanjenje buke tokom faza izvođenja radova na projektu što će uključivati postavljanje barijera za zaštitu od buke duž puta na osnovu odobrenog projektnog rješenja.</p> <p>Tokom izgradnje ove mjere obuhvataju, ali se ne ograničavaju na, sljedeće:</p> <ul style="list-style-type: none"> Građevinski radovi se izvode u skladu sa važećim propisima i standardima. Ograničavanje rad mašina tokom noći i korištenje opreme za zaštitu na radu. Izvođač mora poštovati uobičajeno radno vrijeme tokom dana. Građevinska oprema mora biti u skladu sa evropskim uslovima (Direktiva EU EC/2000/14) za emisije buke i vibracije. U slučaju da nivoi buke prijeđu dozvoljene granice, izvođač će zabraniti korištenje opreme koja stvara prekomjernu buku i koristiti modernu i dozvoljenu opremu Tokom bučnih aktivnosti primjenjivaće se posebne mjere. Posebna pažnja biće usmjerena na izbjegavanje štetnih uticaja na životinjski svijet (npr. postavljanje pilona). Kad je potrebno postavljati pilone u blizini područja koja su socijalno i ekološki osjetljiva (npr. naselja) treba koristiti više tehnike (npr. prije sa vibro nabijačima nego pneumaticima). Tokom izgradnje puta nije planirana upotreba eksploziva, međutim ako se ukaže potreba biće potrebno primjenjivati propise (tražiti potrebne dozvole), te primjenjivati potrebne specijalne mjere ublažavanja za takve radove. <p>Ako nivoi buke i vibracija prelaze dozvoljene nivoe, izvođač primjenjuje dodatne mjere/provjerava trenutne mjere na lokaciji</p>	<p>EBRD PR3 EU Direktiva EC/2000/14 Međunarodna dobra praksa Smjernice za planiranje, projektovanje, izgradnju i održavanje puteva u BiH (Sarajevo/B. Luka 2005). Zakon o prostornom planiranju i gradnji BD Zakon o zaštiti životne sredine BD BiH</p>	<p>Odgovornost : Izvođač</p> <p>Resursi: Troškovi primjene mjera; ESHS resursi; Kapitalni troškovi odgovarajuće infrastrukture. Vlada BD JP Konsultant za nadzor građevinskih radova</p>	<p>Faza izgradnje Faza projektovanja</p>	<p>Tokom izgradnje nivo buke ne smije prelaziti dozvoljene dnevne i noćne granice. Sve mjere moraju se primjenjivati tokom izgradnje, a nadzorom buke koju stvaraju izgradnja i vibracije potvrđivaće se važeće mjere i njihova primjena.</p>	<p>Projektant napravio projekat zaštite od buke.</p>	
	<p>Operativno upravljanje bukom:</p> <p>JP će postaviti zvučne barijere i primjenjivati dopunske mjere zaštite od buke, ako se mjerenjem nivoa buke tokom izvođenja</p>	<p>EBRD PR3 Međunarodna dobra praksa Smjernice za planiranje,</p>	<p>Odgovornost : BD, JP/rukovalac Resursi:</p>	<p>Faza izgradnje</p>	<p>Procedure održavanja i plan koji se uspostavlja kao dio OESMS-a.</p>		

	radova ustanovi da su iznad dozvoljenog nivoa. Mjerenje nivoa buke vrši se duž cijele trase radi određivanja nivoa emisije buke i upoređuje se sa dozvoljenim nivoom. U slučaju prekoračenja potrebno je planirati primjenu dopunskih mjera za zaštitu od buke (npr. dodatne barijere ili kolne površine od materijala koji umanjuju buku).	Zakon o zaštiti životne sredine BD BiH	ESHS resursi; Kapitalni troškovi održavanja i dodatna odgovarajuća infrastruktura.				
24	Opšte: Mjere za zaštitu kvaliteta zraka: Tokom izgradnje Izvođač će primjenjivati mjere ublažavanja uticaja na kvalitet zraka koje će obuhvatiti, ali se neće ograničavati na: <ul style="list-style-type: none"> • Građevinska oprema mora poštivati evropske uslove koji se odnose na emisiju (uključujući standarde emisije za dizel motore van puta). • Sva mehanizacija mora biti u dobrom stanju, redovno održavana i pregledavana. • Mjere za postupanje sa prašinom uključuju: <ul style="list-style-type: none"> ○ Polijevanje tokom zemljanih radova po suvom vremenu ○ Polijevanje materijala za vrijeme utovara i transporta, ○ Postojanje objekta i procedura za pranje građevinskih vozila na lokaciji (npr. objekti za pranje guma), ○ Pokrivanje građevinskog materijala tokom transporta, ○ Održavanje i polijevanje pristupnih puteva, ○ Uzeti u razmatranje i metenje radi što minimalnijeg trošenja vode za smanjivanje količine prašine. • Biće potrebni uslovi (dodatna odobrenja) za ograničavanje uticaja na kvalitet zraka tokom rušenja. • Izvođač ne treba da pali otpad • Korištenje eksploziva nije planirano, međutim ako se ukaže potreba biće neophodno primjenjivati propise (i tražiti dodatna odobrenja), te primjenjivati posebne mjere ublažavanja za takve radove. Ako se praćenjem nivoa kvalitete zraka tokom izgradnje uoče problemi Izvođač primjenjuje dopunske mjere/ provjerava trenutne mjere na lokaciji.	EBRD PR3 EU Direktiva EC/2000/14 Međunarodna dobra praksa Zakon o prostornom planiranju i gradnji BD Zakon o zaštiti životne sredine BD BiH Zakon o zaštiti vazduha BD BiH	Odgovornost : Izvođač Resursi: Troškovi preduzetih mjera; ESHS resursi; Kapitalni troškovi odgovarajuće infrastrukture. Vlada BD JP Konsultant za nadzor građevinskih radova	Faza izgradnje	Sve mjere će se primjenjivati tokom izgradnje, a nadzorom zagađenja zraka tokom izgradnje potvrdiće se važeće mjere i njihova primjena.		
25	Operativno upravljanje kvalitetom zraka: Ako praćenje pokaže da su granične vrijednosti kvalitete zraka prekoračene primjenjuje se sljedeće mjere: dodatne barijere za sprečavanje zagađenja zraka (vještačke barijere i/ili sadnja bilja).	EBRD PR3 Međunarodna dobra praksa Zakon o prostornom planiranju i gradnji BD Zakon o zaštiti vazduha	Odgovornost : BD, JP Resursi: ESHS resursi; Kapitalni	Faza izgradnje	Procedure za sadnju bilja se uspostavlja kao dio OESMS-a.		

		BD BiH	troškovi održavanja i dodatna odgovarajuća infrastruktura.				
26	<p>Plan za upravljanje građevinskim otpadom:</p> <p>U sklopu CESMP-a Izvođač priprema i primjenjuje Plan upravljanja otpadom (PUO) u skladu sa državnim zakonima/ EU uslovima tokom faze izgradnje, uključujući minimum sljedećih mjera:</p> <ul style="list-style-type: none"> Sav građevinski otpad biće sakupljen i deponovan na odgovarajućim lokacijama prije uklanjanja sa gradilišta. Na gradilištu su postavljeni zatvoreni kontejneri za skupljanje čvrstog otpada. Otpadni naftni proizvodi deponuju se i skupljaju na sigurnim mjestima, a ovlaštene komunalne firme vrše njihovo odlaganje. Klasifikacija otpada (prema katalogu otpada). Posebne mjere za upravljanje opasnim otpadom. Angažovanje ovlaštene komunalne firme. Mjere za sprečavanje nekontrolisanog odlaganja otpada (u skladu sa propisima o klasifikaciji otpada). Posebne mjere upravljanja i zaštite odlagališta otpada, koje se koriste za ovaj projekat, radi sprečavanja propadanja zemljišta. Mjere izbjegavanja, smanjenja i ponovnog korištenja otpada. Gdje smanjenje, izbjegavanje i ponovno korištenje nije moguće, razmotriće se mogućnost recikliranja, obrade i odlaganja otpada. Obuke za radnike. 	<p>EBRD PR3 Međunarodna dobra praksa Zakon o prostornom planiranju i gradnji BD Zakon o zaštiti životne sredine BD BiH Zakon o zaštiti prirode BD Zakon o upravljanju otpadom BD</p>	<p>Odgovornost : Izvođač</p> <p>Resursi: Troškovi pripreme i implementacije POU; ESHS resursi; Vlada BD JP Nadzor građevinskih radova</p>	Faza izgradnje	POU treba biti donesen prije gradnje poslat Konsultant za nadzor–JP i BD-una odobravanje u roku od 45 dana od dodjele ugovora.		
	<p>Operativni plan upravljanja otpadom:</p> <p>U skladu OESMP BD/rukovalac priprema i primjenjuje POU u skladu sa državnim zakonima/ EU uslovima za fazu iskorištavanja saobraćajnice, što obuhvata najmanje sljedeće mjere:</p> <ul style="list-style-type: none"> Sav otpad tokom iskorištavanja prikuplja se i pohranjuje na odgovarajućim lokacijama prije uklanjanja sa gradilišta. Obezbeđuju se odgovarajući objekti/kontejneri za prikupljanje otpada. Otpadni naftni proizvodi deponuju se i skupljaju na 	<p>EBRD PR3 Međunarodna dobra praksa Zakon o zaštiti životne sredine BD BiH Zakon o zaštiti prirode BD Zakon o upravljanju otpadom BD</p>	<p>Odgovornost : BD, JP/ rukovalac</p> <p>Resursi: Troškovi pripreme i implementacije POU; ESHS resursi; Kapitalni</p>	Operativna faza	POU treba da je na snazi prije iskorištavanja saobraćajnice.		

	<p>sigurnim mjestima, a ovlaštene komunalne firme vrše njihovo odlaganje.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Klasifikacija otpada. Posebne mjere za upravljanje opasnim otpadom. • Angažovanje ovlaštene komunalne firme. • Mjere za sprečavanje nekontrolisanog odlaganja otpada. • Mjere izbjegavanja, smanjenja i ponovnog korištenja otpada. Gdje smanjenje, izbjegavanje i ponovno korištenje nije moguće, razmotriće se mogućnost recikliranja, obrade i odlaganja otpada. • Obuke za radnike. 		troškovi infrastrukture za odlaganje otpada.			
27	<p>Upravljanje građevinskim materijalom: CESMP za fazu izgradnje obuhvaća:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Plan upravljanja opasnim materijalima – Plan razmatra prirodu i količinu opasnih materijala i ocrtava način nabavljanja, obilježavanja, transporta, signalizacije, skladištenja i korištenja opasnih materijala. Gdje je moguće, Izvođač treba da koristi manje opasne materijale. Ovaj plan treba da obuhvata svako korišćenje opasnih materijala tokom izgradnje i činiti dio Plana za upravljanje materijalima. Odgovarajuće mjere odlaganja otpada treba da su sadržane u POU, a hitne intervencije u slučaju da dođe do prolijevanja/ispuštanja opasnih supstanci uspostavljaju se u sklopu rješenja o hitnim intervencijama (npr. Plan hitnih intervencija). • Mjere koje se odnose na snabdijevanje i ekstrakciju – Izvođač izrađuje detaljne planove korištenja pozajmišta sirovina i njihov transport. Sva dodatna odobrenja za pozajmišta koja nisu obuhvaćena projektnim procjenama i nova pozajmišta podliježu potrebnim odobrenjima. Lokacije pozajmišta uvrstavaju se u Plan upravljanja gradilištem i od izvođača se traži da uspostavi sistem zaštite životne sredine i socijalnog upravljanja i praćenja ovih lokacija van gradilišta (prema CESMP-u). • Izvođač primjenjuje korektivne aktivnosti ako se praćenjem tih objekata van gradilišta identifikuju mjesta na kojima se krše uslovi zaštite životne sredine i socijalnih (zdravstvenih i sigurnosnih) pitanja ili postoje pritužbe lokalnih zajednica na rad i prevoz materijala sa tih lokacija • Mjere koje se odnose na asfaltne i betonske baze i dobavljače – Svi novi objekti moraju dobijati odobrenja. Lokacije asfaltnih i betonskih baza treba da su uvrštene u Plan upravljanja gradilištem i od Izvođača se traži da 	<p>EBRD PR3 Međunarodna dobra praksa Zakon o prostornom planiranju i gradnji BD Zakon o zaštiti životne sredine BD BiH Zakon o zaštiti prirode BD</p>	<p>Odgovornost : Izvođač</p> <p>Resursi: ESHS resursi; Troškovi pripreme i implementacije Plana za upravljanje materijalima;; JP Vlada BD Konsultant za nadzor građevinskih radova</p>	Faza izgradnje	<p>Planovi trebaju biti doneseni prije gradnje i poslati Konsultant za nadzor JPna odobravanje u roku od 45 dana od dodjele ugovora.</p>	

	<p>uspostavi sistem zaštite životne sredine i sovijalnog upravljanja i praćenja ovih lokacija van gradilišta.</p> <ul style="list-style-type: none"> Izvođač primjenjuje korektivne aktivnosti ako se praćenjem tih objekata van gradilišta identifikuju mjesta na kojima se krše uslovi zaštite životne sredine i socijalnih (zdravstvenih i sigurnosnih) pitanja ili postoje pritužbe lokalnih zajednica na rad i prevoz materijala sa tih lokacija Mjere propisane za skladištenjem materijala (npr. gdje je to potrebno skladišta treba da su pokrivena i nepropusna itd). Gdje je moguće, smanjiti upotrebu materijala (uključujući gorivo). 						
28	<p>Plan upravljanja materijalima(PUM) za rad: Definisnje mjera za određivanje mjesta porijekla, rukovanje, transport i skladištenje materijala u Planu upravljanja materijalima (PUM) (kao dio OESMP) u fazi rad uzimaju u obzir/obuhvataju:</p> <ul style="list-style-type: none"> Plan upravljanja opasnim materijalima. Mjere skladištenja materijala uključujući materijale za odmrzavanje (npr. tamo gdje je to prikladno skladišta treba da su pokrivena i nepropusna itd.) Gdje je moguće, smanjiti upotrebu materijala (uključujući gorivo). 	<p>EBRD PR3 Međunarodna dobra praksa Zakon o prostornom planiranju i gradnji BD Zakon o zaštiti životne sredine BD BiH Zakon o zaštiti prirode BD</p>	<p>Odgovornost : Izvođač</p> <p>Resursi: ESHS resursi; Troškovi pripreme i implementacije Plana za upravljanje opasnim materijalima;</p>	Operativna faza	Plan upravljanja materijalima donosi se prije iskorištavanja saobraćajnice.		
29	<p>Upravljanje i prevoz opasnih materijala tokom rada: Tokom rada JP,BD/rukovalac priprema i primjenjuje Plan upravljanja opasnim materijalima (HMMP). Plan razmatra prirodu i količinu opasnih materijala i ocrtava način nabavljanja, obilježavanja, transporta, signalizacije, skladištenja i korištenja opasnih materijala. Gdje je moguća JPBD/rukovalac treba da koristi manje opasne materijale. Ovaj Plan obuhvata korištenje svih opasnih materijala za vrijeme zimskog održavanja i čini dio ukupne operativne faze Plana upravljanja mterijalima na gradilištu.U plan se uvrštavaju odgovarajuće mjere za odlaganje opasnog otpada imjere hitnog intervenisanja kod prolijevanja/ ispuštanja opasnih materija u sklopu aranžmana hitnih intervencija (npr. Plan hitnih intervencija).</p>	<p>EBRD PR3 Međunarodna dobra praksa (uključujući EU zahtjeve) EU Zakon o prevozu opasnih materijala Zakon o prostornom planiranju i gradnji BD Zakon o zaštiti životne sredine BD BiH Zakon o zaštiti prirode BD</p>	<p>Odgovornost : Izvođač</p> <p>Resursi: ESHS resursi; Troškovi pripreme i implementacije Plana za upravljanje opasnim materijalima;</p>	Operativna faza	Plan upravljanja materijalima donosi se prije iskorištavanja saobraćajnice.		
30	<p>Plan hitnih intervencija tokom gradnje: Prije početka gradnje izvođač izrađuje Plan hitnih intervencija u kojem su navedene mjere koje se poduzimaju u slučaju nezgoda ili hitnih situacija tokom izgradnje. U Planu se razmatraju sve nezgode i hitne situacije (uključujući curenja opasnih materijala)</p>	<p>EBRD PR3 Međunarodna dobra praksa (uključujući EU zahtjeve) Zakon o prostornom planiranju i gradnji BD</p>	<p>Odgovornost : Izvođač</p> <p>Resursi: ESHS resursi; Troškovi</p>	Faza izgradnje	Plan hitnih intervencija donosi se prije izgradnje i predaje Konsultantu za nadzor, JPi BD na odobranje u		

	<p>i sigurnosna pitanja koja se odnose na životnu sredinu i zdravlje (kako radnika tako i zajednice). Ovaj plan u najmanjoj mjeri pokriva sljedeće:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Procedure rješavanja slučajeva curenja/ispuštanja opasnih materija. • Obuka osoblja. • Procedure izvještavanja vlasti i protokolza informisanje javnosti o izbjegavanju rizika po zdravlje i sigurnost. • Materijali i oprema za rješavanje slučajeva curenja: npr. upijajuće podloge, pumpe, oprema za čišćenje prolivene tekućine itd. • Procjena mjesta gdje je moguće izlijevanje/ curenje: npr. mjesta za skladištenje goriva. • Procedure za sigurno uklanjanje i odlaganje kontaminiranih materija. • Prevoz opasnih i toksičnih materijala. 	<p>Zakon o zaštiti životne sredine BD BiH Zakon o zaštiti prirode BD</p>	<p>pripreme i implementacije Plana hitnih intervencija;</p>		<p>roku od 45 dana od dodjele ugovora.</p>		
	<p>Plan hitnih intervencija tokom gradnje:</p> <p>Prije početka gradnje izvođač izrađuje Plan hitnih intervencija u kojem su navedene mjere koje se poduzimaju u slučaju nezgoda ili hitnih situacija tokom izgradnje. U Planu se razmatraju sve nezgode i hitne situacije (uključujući curenja opasnih materijala) i sigurnosna pitanja koja se odnose na životnu sredinu i zdravlje (kako radnika tako i zajednice). Ovaj plan u najmanjoj mjeri pokriva sljedeće:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Procedure rješavanja slučajeva curenja/ispuštanja opasnih materija (npr. materijali koji se koriste za zimsko održav.). • Obuka osoblja. • Procedure izvještavanja vlasti i protokol za informisanje javnosti o izbjegavanju rizika po zdravlje i sigurnost. • Materijali i oprema za rješavanje slučajeva curenja: npr. upijajuće podloge, pumpe, oprema za čišćenje prolivene tekućine itd. • Procjena mjesta gdje je moguće izlijevanje/ curenje: npr. mjesta za skladištenje goriva. • Procedure za sigurno uklanjanje i odlaganje kontaminiranih materija. • Prevoz opasnih i toksičnih materijala. • Mjere zaštite tokom rada na saobraćajnici u slučaju prolijevanja goriva i naftnih proizvoda iz cisterni i u slučaju sagorijevanja goriva i naftnih prizvoda. 	<p>EBRD PR3 Međunarodna dobra praksa (uključujući EU zahtjeve) Zakon o prostornom planiranju i gradnji BD Zakon o zaštiti životne sredine BD BiH Zakon o zaštiti prirode BD</p>	<p>Odgovornost : BD/rukovalac</p> <p>Resursi: ESHS resursi; Troškovi pripreme i implementacije Plana hitnih intervencija;</p>	<p>Faza rada</p>	<p>Plan hitnih intervencija donosi se prije izgradnje.</p>		
31	Plan sanacije:	EBRD PR1	Odgovornost :	Faza	Odnosi se na sva		

	<p>Plan sanacije je potreban za sva privremena gradilišta radi osiguravanja njihovog vraćanja u stanje prije početka gradnje, najmanje. Uredjenje zemljišta privremenih građevinskih područja razmatra se u Planu sanacije i integriše/ usklađuje sa odgovarajućim odredbama Plana uređenja zemljišta.</p> <p>Svi pristupni putevi se takođe vraćaju u prvobitno stanje. Sav otpad se uklanja.</p>	<p>Zakon o prostornom planiranju i gradnji BD Zakon o zaštiti životne sredine BD BiH</p>	<p>Izvođač</p> <p>Resursi: Vrijeme angažovanja menadžmenta / naknade stručnjacima za Plan sanacije; troškovi sanacije Vlada BD JP Konsultant za nadzor građevinskih radova</p>	izgradnje	privremena gradilišta. Planovi sanacije za svako privremeno gradilište izrađuje se prije početka gradnje.		
32	<p><i>Sigurnost puteva i saobraćaj/ Rješavanje pitanja vozila za vrijeme izgradnje:</i></p> <p>Izvođač priprema plan upravljanja saobraćajem za potrebe građenja i osigurava da su gradilišta jasno označena, te primjenjuju mjere izbjegavanja/ smanjivanja rizika od nesreća. Kvalifikacije vozača moraju biti potvrđene i politika konzumiranja droge i alkohola važiće za sve vozače koji su uključeni u projektne radove.</p> <p>Povratni standardi, odvajanje i jednosmjerni sistemi.</p> <p>Izvođač razmatra primjenu inicijativa sigurnosti na putevima uključujući sigurnost pješaka tokom radova, gdje je to primjenjivo.</p> <p>Kao dio Plana socijalnog menadžmenta Izvođač unosi odredbe koje se odnose na transportne rute, Plan upravljanja saobraćajem za potrebe građenja (uključujući broj i vrstu građevinskih vozila itd.). Ove se odredbe nadograđuju na mjere ograničavanja uznemiravanja i ometanja lokalnih zajednica i životne sredine, a posebno:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Građevinskim radovima upravlja se tako da se usklađuju sa odredbama zaštite životne sredine i radnog okruženja. • Izvođač je dužan spriječiti oštećivanje lokalnih pristupnih puteva i svaka šteta nastala kao rezultat radova mora biti popravljena. • Spriječiti skupljanje blata na lokalnim putevima. • Kad je moguće rute kretanja građevinskog saobraćaja treba da izbjegavaju osjetljiva područja, treba uzeti u 	<p>EBRD PR2 i PR4 Zakon o radu BD BiH Zakon o sigurnosti na putevima BIH Zakon o prostornom planiranju i gradnji BD BiH Zakon o zaštiti životne sredine BD BiH</p>	<p>Odgovornost i resursi: Izvođač Troškovi vremena upravljanja i implementacije Plana upravljanja gradilištem Vlada BD JP Konsultant za nadzor građevinskih radova</p>	Faza izgradnje	Sve mjere se primjenjuju na početku gradnje i sadržane su u Planu upravljanja gradilištem- Projekat privremene saobraćajne signalizacije, u vezi sa Planom i programom radova.		

	<p>razmatranje potencijalno uznemiravanje u određeno vrijeme, da se na primjer određeni putevi ne koriste tokom noći itd.</p> <p>Dostupni su mehanizmi iz Plana angažovanja zainteresovanih strana radi osiguravanja komunikacija sa zajednicom i žalbene procedure za rješavanje žalbi zbog uznemiravanja i ometanja. U ovakvim slučajevima Izvođač primjenjuje korektivne mjere.</p>						
33	<p>JP ,BD i njegovi izvođači osiguravaju uspostavljanje određenih mjera zaštite javne infrastrukture:</p> <p>Izvođač primjenjuje mjere kojima se umanjuje remećenje postojeće javne infrastrukture i osigurava pristup korisnicima javne infrastrukture. Ova mjera obuhvata:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Održavanje i obnovu lokalnih puteva koji se koriste tokom izgradnje saobraćajnice. • Obezbeđivanje alternativnih pravaca pristupa poljoprivrednim površinama, zgradama i stambenim objektima tokom izgradnje. • Primjena potrebnih mjera osiguravanja stalnog snabdijevanja lokalnih zajednica/ firmi el. energijom itd. • Primjenjivanje mjera u slučaju dodira sa vodovodnim cijevima radi osiguravanja neometanog snabdijevanja vodom. <p>Izvođač preduzimakorektivne mjere u slučaju žalbi lokalnih zajednica na korištenje i pristup javnoj infrastrukturi.</p>	<p>EBRD PR4 Međunarodna dobra praksa Zakon o sigurnosti saobraćaja na putevima BiH Zakon o prostornom planiranju i gradnji BD Zakon o zaštiti životne sredine BD BiH Zakon o putevima BD</p>	<p>Odgovornost i resursi: Izvođač JP Vlada BD Konsultant za nadzor građevinskih radova</p>	Faza izgradnje	<p>Primjena svih mjera za sprečavanje remećenja javne infrastrukture i zajednica koje koriste javnu infrastrukturu. Razmatranje pritužbi na pristup i korištenje postojeće javne infrastrukture tokom izgradnje i poduzimanje korektivnih mjera.</p>		
34	<p>Slučajno pronalaženje neeksplodiranih naprava:</p> <p>Izvođač uspostavlja proceduru koja se primjenjuje u slučaju pronalaska neeksplodiranih naprava tokom izgradnje. U tim slučajevima Izvođač odmah informiše ovlaštene organe (policiju ili civilnu zaštitu), vidljivo obilježava i osigurava područje do dolaska nadležnih.</p>	<p>EBRD PR4 Zakon o prostornom planiranju i gradnji BD Zakon o zaštiti životne sredine BD BiH Zakon o zaštiti radnika BD</p>	<p>Odgovornost : Izvođač Resursi: ESHS resursi Vlada BD JP Konsultant za nadzor građevinskih radova BHMACH</p>	Faza izgradnje	<p>Procedura za slučajno pronalaženje je donesena prije izgradnje.</p>		
35	<p>Privremena gradilišta:</p> <p>Privremena gradilišta/objekti ne smještaju se u sklopu osjetljivih područja, kao što su obližnje lokalne zajednice ili u blizini podzemnih voda. U svim takvim privremenim objektima primjenjuju se sanitarne mjere i mjere snabdijevanja vodom i kontrole zagađivanja.</p>	<p>EBRD PR1 Međunarodna dobra praksa Zakon o prostornom planiranju i gradnji BD Zakon o zaštiti životne sredine BD BiH</p>	<p>Odgovornost i resursi: Izvođač Vlada BD JP Konsultant za nadzor građevinskih</p>	Faza izgradnje	<p>U fazi odabira gradilišta razmatraju se uslovi za smještanje. Nabavljaju se potrebna odobrenja/ dozvole a mjere zaštite se</p>		

			radova		identifikuju prije no što izgradnja počne na gradilištu.		
36	<p>Kupovina zemljišta, nedobrovoljno preseljenje i ekonomsko raseljavanje:</p> <p>JP ,BD i njegovi izvođači primjenjuju Akcioni plan preseljenja koji je usklađen sa PR 5 i prate implementaciju preseljavanja i kupovine zemljišta radi osiguravanja da ova procedura prati zahtjeve postavljene u Akcionom planu raseljavanja. Treba osigurati da su svi pogođeni vlasnici / korisnici zemljišta (uključujući neformalne korisnike zemljišta) pravovremeno informisani, konsultovani i da im je nadoknađena šteta za njihovu imovinu i gubitak:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Prvenstveno kroz ugovoreno poravnanje; • Punim iznosom nadoknade; • Prije preseljenja; • Svakom potrebnom dodatnom pomoći pri preseljenju; • Pružanje posebne pomoći osjetljivim grupama u skladu sa uslovima iz Akcionog plana preseljenja. 	<p>BD zakonodavstvo EBRD PR5 Međunarodne dobre prakse Zakon o eksproprijaciji Smjernice o propisivanju jednobraznih standarda za procjenu tržišne vrijednosti nekretnina BD BiH Zakon o vlasništvu i drugim stvarnim pravima BD BiH Zakon o legalizaciji bespravno izgrađenih objekata u BD Zakon o socijalnoj zaštiti BD Zakon o mjesnim zajednicama BD Zakon o kancelariji za pružanje besplatne pravne pomoći Zakon o slobodnom pristupu informacijama BiH Zakon o upravi BIH Zakon o zaštiti ličnih podataka BiH Zakon o upravnom postupku BD Zakon o upravnom sporu BD BiH</p>	<p>Odgovornost : Vlada BD Resursi: Finansijski resursi za nadoknade i troškove preseljenja</p>	<p>Faza predizgradnje Faza izgradnje</p>	<p>Pogođeno stanovništvo je informisano o području koje pokriva projekat. Svo stanovništvo pogođeno projektom je uspostavilo prethodni standard života. Praćenje broja i vrste podnesenih žalbi.</p>	<p>Ekproprijacija 423 parcele u 9 katastarskih opština. 18 stambenih jedinica iseljeno, 4 preostale očekuju se u toku mjeseca. Za sve parcele izvršena isključivo novčana nadoknada.</p> <p>Detaljne informacije nalaze se u Izvještaju o realizaciji postupka eksproprijacije i naknadama za preseljenje.</p>	
37	<p>Slučajni pronalasci:</p> <p>Procedura koja se primjenjuje kod slučajnih pronalazaka pripremljena je tako da se slaže sa PR8 i navodi aktivnosti koje se preduzimaju u slučaju pronalaženja neidentifikovanih arheoloških ostataka i prirodnih resursa.</p>	<p>EBRD PR8 Zakon o prostornom planiranju i gradnji BD Zakon o zaštiti životne sredine BD BiH Zakon o spomenicima i</p>	<p>Odgovornost : Izvođač Resursi: ESHS resursi</p>	<p>Faza izgradnje</p>	<p>Procedura o slučajnim pronalascima donesene su prije svih odobrenja ili zemljanih radova.</p>		

		simbolima BD BiH Zakon o provođenju odluke Komisije za zaštitu državnih spomenika (Annex 8, GFA for Peace)					
38	Plan uključivanja zainteresovanih strana: Uvodi se i primjenjuje plan uključivanja zainteresovanih strana radi utvrđivanja svih zainteresovanih strana, davanja dovoljno informacija o pitanjima i uticajima projekta (npr. građevinski uticaji) i da su predložene mjere ublažavanja objavljene na vrijeme, da su sve zainteresovane strane konsultovane na suvisao i kulturno prihvatljiv način tokom cijele implementacije projekta i da su mjere za rješavanje problema zainteresovanih strana primijenjene. Dodatni sastanci za informisanje javnosti o projektu koji planira Vlada BD BiH biće javno objavljeni u skladu sa Planom uključivanja zainteresovanih strana. Tokom projekta vodiće se konsultacije oko dizajna i pristupa sa potencijalno ugrženim ljudima.	EBRD PR10 Dobre međunarodne prakse Zakon o prostornom planiranju i gradnji BD Zakon o zaštiti životne sredine BD BiH Zakon o slobodnom pristupu informacijama BiH		U svim fazama: Predgradnja Tokom gradnje Tokom iskorištavanja	Plan angažovanja zainteresovanih strana donesen prije izgradnje.	Pogođene zajednice se redovno informišu putem medija o napretku projekta. Sve informacije koje ih se tiču (npr. vezano sa saobraćaj i pristupne puteve) dobijali su u JP od strane uposlenika koji su uključeni u Projekat..	
39	Mehanizam za podnošenje žalbi: Da bi se zainteresovanim stranama zagarantovala mogućnost da izraze svoju zabrinutost u vezi projekta i radi hitne reakcije provodi se mehanizam za podnošenje žalbi, u kom se potvrđuje da je žalba primljena u roku od 7 dana i da se na nju odgovorilo u roku od 25 radnih dana.	EBRD PR10 Dobre međunarodne prakse Zakon o prostornom planiranju i gradnji BD BiH Zakon o zaštiti životne sredine BD BiH Zakon o slobodnom pristupu informacijama BiH	Odgovornost : JP, BD i Izvođač Resursi: ESHS resursi Odgovorni za angažovanje zainteresovanih strana / socijalni menadžment	U svim fazama: Predgradnja Tokom gradnje Tokom iskorištavanja	Mehanizmi za ulaganje žalbi doneseni prije izgradnje.	Izrada Mehanizma za podnošenje žalbi prema smjernica EBRD-a.	
40	BD i JP će lokalnoj javnosti objaviti uticaje projekta na životnu sredinu i socijalna pitanja i o tome godišnje izvještavati Banku uz prilaganje izvještaja (npr. godišnjeg izvještaja za javnost, novinske članke itd.)	EBRD PR10 Zakon o prostornom planiranju i gradnji BD BiH Zakon o zaštiti životne sredine BD BiH Zakon o slobodnom pristupu informacijama BiH		Godišnje, tokom implementacije projekta			